

Hababam Sınıfı Adlı Roman ve Oyun Serilerinde Eğitim Denetimi Kuramları

Prof. Dr. Erdal TOPRAKÇI

Ege Üniversitesi

Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Başkanı

ORCID: 0000-0001-9552-9094

Hasan Cüneyt BOZKURT

Ege Üniversitesi

Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi

Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

ORCID: 0000-0002-0620-5053

Özet

Türkiye’de eğitim denetiminin geçmişte nasıl bir nitelik gösterdiğini anlayabilmenin yollarından biri de aynı dönemde üretilen kültürel değerleri incelemektir. Genel olarak sanat, özelde ise edebiyat ve sinema eserlerini incelemek bu konuda bir fikir verebilir. Örneğin Doğan’ın (2017), “Hababam Sınıfı Filmlerinde Yer Alan Ölçme Ve Değerlendirmeye İlişkin Alt Metinlerin İncelenmesi” adlı çalışması söz konusu kapsamda değerlendirilebilir. Bu araştırmada, beş kitaptan oluşan Rıfat Ilgaz’ın Hababam Sınıfı roman ve oyun serileri ele alınmıştır. Araştırmanın amacı bu serinin eğitim denetimi kuramları temelinde nasıl bir nitelik gösterdiğini saptamaktır. Araştırmada nitel desen temelinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle kitaplarda eğitim denetimi ile ilişkili olabilecek sahneler (ifadeler) tespit edilmiş, sonra bu sahneler alan yazın temelinde eğitim denetimi kuramlarıyla ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Kitapların yeni baskılarıyla araştırmada kullanılan baskıları arasında alıntı yapılan sahneler açısından anlamlı bir fark görülmediği saptanmıştır. Elde edilen bulgularda denetimle ilgili ifadeler; “Hababam Sınıfı” adlı romanda ve “Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı” adlı oyunda üçer; “Hababam Sınıfı İcraatın İçinde” adlı romanda iki, “Hababam Sınıfı Baskında” ve “Hababam Sınıfı Uyanıyor” adlı oyunlarda birer tanedir. Bu on anlamlı alıntının (ifadenin/sahnenin) her birindeki diyaloglarda ve anlatımlarda denetimle ilgili cümle veya paragraflar, analiz birimi olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda kliniksel, farklılaştırılmış, sanatsal ve gelişimsel denetim kuramlarıyla ilişkilendirilebilecek birer; bilimsel ve öğretimsel denetim kuramlarıyla ilişkilendirilebilecek üçer anlamlı ifade bulunmuştur. Alıntılar, geçerlilik ilkesi doğrultusunda kitaplarda olduğu biçimiyle aktarılmış ve denetim kuramlarıyla ilişkileri tarafsız bir şekilde incelenmiştir. Araştırmacının tarama sınırlılıkları kapsamında söz konusu araştırma başlığında yapılmış başka bir çalışma yoktur. Araştırmanın sonuçları itibarıyla eserlerin geçtiği dönemdeki eğitim denetimi anlayışının bilimsel ve öğretimsel kuram ağırlıklı bir nitelik gösterdiği

söylenabilir. Bu kapsamda bir öneride bulunmak gerekirse araştırmacılar geçmişteki başka kültürel öğeleri inceleyerek eğitim denetimi kuramlarıyla ilişki kuran araştırmalar yapabilirler.

Anahtar Kelimeler: Eğitim denetimi, Okul denetimi, Öğretmen denetimi, Eğitim denetimi kuramları

Educational Supervision Theories in the Novel and Theatre series the title of “Hababam Class”

Abstract

One of the ways to understand the quality of educational supervision in Turkey in the past is to examine the cultural values produced in the same period. Examining the works of art in general, literature and cinema in particular can give an idea about this issue. For example, Doğan's (2017) study titled "Examination of Subtexts Regarding Measurement and Evaluation in Hababam Class Films" can be evaluated in this context. In this research, Rifat Ilgaz's Hababam Class novel and theater series consisting of five books are discussed. The aim of the research is to determine what kind of quality this series shows on the basis of educational supervision theories. In the research, document analysis method was used based on qualitative design. First, scenes that may be related to educational supervision in the books were determined, then these scenes were tried to be associated with educational supervision theories based on the literature. It was determined that there was no significant difference between the new editions of the books and the editions used in the research in terms of the scenes (expressions) cited. Statements related to the audit in the findings obtained; three each in the novel "Hababam Class" and in the theater "Hababam Class Failed"; there are two in the novel "Hababam Class is in Action" and one each in the theater "Hababam Class is in Raid" and "Hababam Class Awakens". In each of these ten meaningful quotations (statement/scene), the sentences or paragraphs related to the audit are used as the unit of analysis in the dialogues and expressions. As a result of the research, they can be associated with clinical, differentiated, artistic and developmental control theories; three meaningful expressions were found that can be associated with scientific and instructional control theories. The quotations were transferred as they were in the books in line with the principle of validity and their relations with auditing theories were examined objectively, together with their compatible and incompatible aspects. Within the scope of the researcher's screening limitations, there is no other study conducted on the subject of the research. In terms of the temporary results of the research, it can be said that the understanding of educational supervision in the period in which the works took place had a scientific and instructional theory predominance. In this context, if it is necessary to make a suggestion, researchers can make determinations about their understanding of educational supervision by examining other cultural elements in the past.

Keywords: Educational supervision, School supervision, Teacher supervision, Educational supervisiontheories

GİRİŞ

Denetim hem yönetim sürecinin bir aşaması olarak hem de başlı başına Yönetime ilişkin kuramlar, yönetim süreçlerinden biri olan değerlendirme aracılığıyla denetimi de kapsamlarına alırlar. (Bursalıoğlu, 2016) Öte yandan bağımsız bir bilim alanı olarak denetimin de kendine has kuramları vardır. Toplumsal yapıda din, aile, siyaset, hukuk, ekonomi, eğlence, sağlık, ulaşım-iletişim, eğitim ve güvenlik gibi pek çok kurum ve kuruluş vardır (Toprakçı, 2008). Eğitim de bu kurum ve kuruluşlardan biridir. Eğitim kurumlarının yaşamsallığı paralelinde denetimlerini de önemli bir hale getirmektedir. Eğitim denetimi, eğitimde gerçekleştirilen ve/veya gerçekleştirilmekte olan eylemlerin; mevcut yasal işleyişe, belirlenen amaca, hazırlanan plana, eldeki madde ve insan kaynaklarına uygun olup olmadığını kontrol etme sürecidir (Toprakçı, Çakırer, Bilbay, Bağcivan ve Bayraktutan, 2010). Eğitim denetimi, yapılmış ya da yapılmakta olan eğitim faaliyetlerinin amaca uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediğini saptama sürecini inceleyen, açıklayan ve bu süreci öndeyileyen bilim dalıdır (Toprakçı, 2008). Eğitim denetiminde, öğrenme-öğretme süreçlerini etkili kılmak amacı ile birçok denetim modeli/kuramı/yaklaşımı/anlayışı geliştirilmiştir. Bunlar, bilimsel denetim, öğretimsel denetim, kliniksel denetim, sanatsal denetim, farklılaştırılmış denetim ve gelişimsel denetim gibi denetim kuramları şeklinde sıralanabilir.

1. Bilimsel Denetim

Karataş'a göre (2014) bilimsel denetimde denetçi, her öğretmen için standart bir beklenti listesi oluşturur. Denetimde en doğru yol, denetçinin belirlediği yoldur. Yönetici ve yönetilen karşıt kutuplarda varsayılır. Yöneticiye güçlü bir güven duyulur ve büyük sorumluluklar yüklenir. Kurumun çıkarları, bileşenlerin çıkarlarının üzerindedir. Bireysel farklılıkları göz ardı ederek eşitliği sağladığını düşünür. Aydın'a göre (2020) bilimsel denetim kuramı, amacın yoruma açık olmaması, beklentilerin herkes için standart hale getirilmesi gibi özellikleriyle keyfiliği önlediği için denetime büyük gelişmeler sağlamıştır. Eleştirildiği yerler, gözlemle sınırlı kalması, teoriden çok pratiğe önem vermesi, rehber ya da danışman değil, emredici olmasıdır.

2. Öğretimsel Denetim

Taymaz'a (2002) göre eğitimdeki hedeflere sınıf içinde yapılan öğretim etkinlikleriyle ulaşılabilmektedir. Eğitim denetimi bu nedenle öğretimsel bir denetimdir ve öğretim sürecini geliştirmeye yönelik olmalıdır. Denetim süreci, öğretmen, öğrenci ve denetmenden oluşan tüm bileşenleri kapsamalı ve bunların aktif katılımıyla gerçekleşmelidir. Denetmen, sınıf içi etkinliklerin gözlenmesi yoluyla öğretmene yardımcı olur. Öğretimsel denetim, birçok araştırmacı tarafından kliniksel denetimin bir boyutu olarak algılanmaktadır. (Aydın, 2020; Goldhammer, Anderson, & Krajewski, 1980, Aktaran: Pehlivan, 2007). Gensante'ye göre (1994, akt. Memduhoğlu, Zengin, 2012) klasik denetim, sınıfı sadece gözlemleyerek yargılamayla yetinir. Oysa öğretimsel denetim, öğretim sürecinin iyileştirilmesi yönünde stratejiler geliştirmeyi hedefler. Cogan ve Glickman'a göre öğretimsel denetim, beş aşamadan oluşmaktadır (1973, 1990, akt. Memduhoğlu ve Zengin, 2012)

Denetmen, öğretmene gözlemin amacını ve sebebini açıklar. Gözlem yaparken uygulayacağı yöntemi belirtir. Thobega ve Miller'e göre (2003, akt. Memduhoğlu ve Zengin, 2012) bu aşamada denetmen, öğretmenin beklenti ve bilgi düzeyi hakkında bilgi sahibi olmalıdır.

Sergiovanni ve Starratt'a göre (2007, akt. Memduhoğlu ve Zengin, 2012) öğretmen ve öğrenci performansı sınıf ortamında gözlenir. Not tutmanın yanı sıra, sağlıklı verilere ulaşmak için video ya da ses kayıtlarından da faydalanılır. Thobega ve Miller'e göre (2003, akt. Memduhoğlu ve Zengin, 2012) gözlem safhası, denetmene öğretmenin becerisi, süreçteki üstünlükler ve eksiklikler hakkında bilgi verirken öğretmene de dönüt sağlar.

Gensante'ye göre (1994, akt. Memduhoğlu, Zengin, 2012) bu aşamada denetmen elde etmiş olduğu verileri analiz ederek gözlem sonrası görüşme için hazırlık yapar. Hazırlık süreci, eldeki verilerle öğretmeni yargılamak ve suçlamak için değil, öğretim süreçlerini geliştirmek içindir.

Gensante'ye göre (1994, akt. Memduhoğlu, Zengin, 2012) bu aşamada öğretmene değerlendirmeye ilişkin puanlamayla ilgili bilgi veriler. Veriler tartışılır. Denetmen, öğretim süreçlerinin gelişmesi için önerilerde bulunur, itirazları dinler. Sonraki denetim için amaçlar birlikte oluşturulur.

Gensante'ye göre (1994, akt. Memduhoğlu, Zengin, 2012) bu aşamada önceki adımlar denetmen ve öğretmen tarafından karşılıklı olarak değerlendirilir. Süreci etkileyen tüm faktörler tespit edilmeye çalışılır. Olası yanlış sonuçlar üzerinde durulur.

3. Kliniksel Denetim

Aydın'a göre (2020) klinik denetim, öğretmenlerin bireysel farklılıklarına, kendilerine özgü bakış açılarına saygı gösteren, denetçi ve öğretmeni birbirine düşman taraflar olarak görmeyen, karşılıklı güven ve anlayışa dayalı bir yaklaşımdır. Linde'ye göre (1999, akt. Karakuş, 2010) üç aşamadan oluşur.

Gözlemin yapılması için her iki taraf için de en uygun olan zaman seçilir. Nelerin gözlemleneceği, öğretmenin zayıf ve güçlü yönleri, öğretmenin özellikle nelerin gözlemlenmesini istediği belirlenir. Gözlem yapılacak sınıftaki öğrencilerin öğrenme durumları, aralarında varsa öğrenme güçlüğü çekenler tespit edilir. Gözlem sonrası görüşmenin ne zaman yapılacağı ve bu görüşmede nelerin konuşulacağı da öğretmen ve denetçinin ortak çalışmasıyla belirlenmelidir.

Öğretmenin sınıf içi etkinlikleri gözlemlenir. Denetçi, öğretmenin kendisini korku ve baskı altında hissetmesini engelleyecek şekilde tedbirler alır. Stres yaşayan öğretmenle empati kurarak sınıf içindeki varlığını önemsizleştirir. Gözlemi modern ve güvenilir araçlarla kayıt altına alır. Öğretmenin içinde bulunduğu maddi ve duygusal koşulları göz önünde bulundurarak öğretmeni bir bütün olarak değerlendirir.

Gözlemin izlenimleri yitirilmeden yapılmalıdır. Denetçi, öğretmenin kişilik algısına, bireysel duruşuna yönelik değil, eğitim-öğretim süreçlerindeki davranışlarına yönelik eleştiriler yapar. Olumlu ve olumsuz yönler objektif olarak tartışılır. Değiştirilmesi, düzeltilmesi, uzaklaştırılması ve yinelenmesi gerekenler konuşulur. Elde edilen verilerden yola çıkılarak öğretmenin mesleki gelişimini arttırmanın yolları aranır.

4. Farklılaştırılmış Denetim

Allan Glatthorn'un yaptığı çalışmalar sonucu ortaya çıkan, öğretmene kendilerine uygulanacak değerlendirme ve denetim hizmetleri konusunda seçim yapma hakkı veren bir yaklaşımdır (Karataş, 2014). Zepeda'ya göre (2016, akt. Özgenel ve Yılmaz, 2019) mesleki olarak eşitsiz gelişim gösteren öğretmenlere eşit bir denetimle yaklaşmak zaman kaybıdır. Farklılaştırılmış denetim, öğretmenin ihtiyacına yönelik yapılır. Allan Glatthorn'un geliştirdiği farklılaştırılmış denetim yaklaşımının sunduğu seçenekler şu şekildedir (Aydın, 2020): Model, mesleğe yeni başlayanlara veya ciddi mesleki zorluklar yaşayan tecrübeli öğretmenlere uygulanabilir.

Öğretimi geliştirmeyi amaçlar. Öğretmenleri küçük gruplara ayırarak ders etkinliklerinde birbirlerini gözlemlemelerini sağlar. Birlikte çalışmayı öngörür. Akan'a göre (2016) öz yönelimli geliştirme, dışarıdan bir denetim olmaksızın, idarecilerin desteğiyle öğretmenin kendini gerçekleştirmesi, kendi mesleki süreçlerini yönetmesi anlamına gelir.

5. Sanatsal Denetim

Seçkin'e göre (1998) sanatsal denetim, denetçinin mesleki yeterliliklerini sorgulayan bir denetim kuramıdır. Öğretim bir sanat, öğretmen sanatkârdır. Çağdaş denetim kuramları sınıf içi etkinliklerin gelişimine yoğunlaşırlar ve bunların etkililik düzeyinin en üst düzeye çıkarırlar. Denetim sürecinde öğretmenin sanatsal düşünceleri cesaretlendirilmelidir. Öğretmen ve denetmen arasında hiyerarşi, rekabet, baskı ve korku değil, duyarlılık, incelik ve nezaket aranır. Demokratik unsurlara vurgu yapılır. Ortak amaçlar için karşılıklı çaba ve diyalog vardır. Seçkin (1998)'in aktarımına göre Eisner'ın sanatsal yaklaşımında yapılacak değerlendirme etkinlikleri şu hususları içermektedir (Argon, İsmetoğlu ve İşeri, 2014): Olayların gerçek anlamlarıyla birlikte içerdikleri acık/gizli anlamlarına da dikkat edilmelidir. Denetçiler zor fark edilen ama önemli olan noktaları görebilecek uzmanlığa sahip olmalıdır. Öğrencilerin eğitsel gelişimine öğretmenin yaptığı özel katkılar takdir edilmelidir. Sınıftaki yaşam ve olayların sadece geçici surelerde değil, belli bir zaman surecine yayılan biçimde ve tekrarlı olarak gözlenmesi konusunda dikkatli olunmalıdır. Denetici öğretmen ilişkisi samimiyet ve karşılıklı güvene dayalı olmalıdır. Deneticiler değerlendirme sonuçlarını açıklarken ustaca bir dil kullanmalıdır. Deneticiler, olayların anlamını uygun biçimde yorumlama yeteneğini kullanarak, eğitimsel önemini gerektiği gibi takdir edilebilmelidir. Deneticiler kendi deneyimleri, duyarlılıkları ve güçlüklerinin eğitimsel durumları algılamada önemli bir araç olduğunun farkına varabilmelidir. Denetmen gözlem yaparken şu ilkelere göre hareket etmelidir (Sharp, 1990, akt. Yılmaz, 2004):Gözlemci öğrencinin davranışı üzerine konsantre olmalıdır. Gözlemin boyutu, az sayıda öğrenci grubu ile sınırlanmalıdır. Sınıfın doğal sekline müdahale edilmemelidir. Denetmenler, sınıf gözlemlerinde tam, açık ve doğru notlar almalıdır. Denetmenler, gözlem sırasında kaydedilen verilerin ayrıntılı bir analizini yapmalıdır. Öğretmenler denetmene dönüt sağlamalıdır. Denetmen, öğretmene en doğru ve nesnel bilgileri vermelidir.

6. Gelişimsel Denetim

Smith'e göre (1997, akt. Karakuş, 2010) gelişimsel denetim kavramını Carl Glickman 1980'li yılların başında ortaya atmıştır. Bu yaklaşım, klinik denetimle benzerlikler göstermekle birlikte, gelişimsel denetim merkeze kurumu değil bireyi alması dolayısıyla klinik denetimden ayrılır. Zihinsel gelişim, kavramsal gelişim, benlik (ego) gelişimi ve ahlaki (moral) gelişim, gelişimsel denetimde üzerinde en çok durulan gelişim alanlarıdır. Denetmenin, öğretmenlerin bu gelişim alanlarındaki ihtiyaçlarına ve gelişim düzeylerine en uygun olan denetim yaklaşımını seçmesi ve uygulaması gerekmektedir. Grashel'e göre (1997, akt. Karakuş, 2010) gelişimsel denetimin nihai amacı, öğretmenin mesleki uygulamalarında ve öğretimsel süreçlerinde tüm sorumluluğu üstelenmesini sağlamaktır. Gordon (1989, akt. Karakuş, 2010) bu amaca ulaşmak için gelişimsel denetimin üç temel aşamasından bahseder: Öğretmenin içinde bulunduğu gelişim düzeyinin tespit edilerek, bu düzeye en uygun olan denetim yaklaşımının belirlenmesi, Seçilen denetim yaklaşımının, öğretmenin değişen ihtiyaçlarına ve gelişim düzeyindeki ilerlemeye bağlı olarak esneklik içinde uygulamaya konması ve Bu uygulamanın öğretmen üzerinde meydana getirdiği etkinin değerlendirilmesidir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Rıfat Ilgaz'ın, iki roman ve üç oyundan oluşan Hababam Sınıfı serisinde, eğitim denetimi kuramlarının yansımalarını saptamaktır.

Araştırmanın Problemi

Hababam Sınıfı roman ve oyun serisi eğitim denetimi kuramları temelinde nasıl bir nitelik göstermektedir?

Araştırmanın Alt Problemleri

1. Öğretimsel Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne /pasajlar nelerdir?
2. Kliniksel Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne / pasajlar nelerdir?
3. Farklılaştırılmış Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne / pasajlar nelerdir?
4. Sanatsal Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne / pasajlar nelerdir?
5. Gelişimsel Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne / pasajlar nelerdir?
6. Bilimsel Denetim Kuramı'yla açıklanabilecek sahne / pasajlar nelerdir?

YÖNTEM

Çalışmanın Modeli

Araştırmada nitel desen temelinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyalin analizini kapsar. Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte kullanılabilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2018) Bu araştırmada tek başına kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e göre (2018) doküman incelemesi beş aşamadan oluşur. Dokümanlara ulaşma basamağı için Çınar Yayınları'ndan çıkan Hababam Sınıfı roman ve oyun serilerinin 4., 6., 9., 23. ve 35. baskılarına kitapçılardan ulaşıldığı söylenebilir. Çınar Yayınları kitabın tek yayıncısı olduğu için bu yayınevinin kitaplarını kullanıldı. Özgünlüğü kontrol etme basamağında serinin yeni baskıları olan 13., 19., 20., 23. ve 54. baskılarıyla araştırmada kullanılan 4., 6., 9., 23. ve 35. baskıları arasında alıntı yapılan ifadeler açısından anlamlı bir fark görülmediği saptanmıştır. Dokümanları anlama basamağında kitaplar, denetim kuramlarıyla karşılaştırmalı olarak sistematik biçimde okunup çözümlenmiştir. Veriyi analiz etme basamağı dört başlıktan oluşmaktadır. Analize konu olan veriden örneklem seçme basamağında kitaptaki denetim kuramlarıyla ilişkilendirilebilecek bölümler saptanmıştır. Kategori geliştirme basamağı için kategorilerimin denetim kuramları olduğu söylenebilir. Öğretimsel, kliniksel, farklılaştırılmış, bilimsel, sanatsal ve gelişimsel şeklinde adlandırılırlar. Önceden literatür taramasıyla elde edilmişlerdir. Analiz birimi saptama basamağında denetim temalarını barındırdıkları için diyaloglarda ve anlatımlarda denetimle ilgili cümle veya paragraflar analiz birimi olarak kullanılmışlardır. Sayısallaştırma basamağı için saptanan kategoriler ve analiz birimleri doğrultusunda yapılan analizlerden sonra bulunan sonuçların düzyazı şeklinde anlatıldığı, sayısallaştırma yapılmadığı söylenebilir. Son olarak veriyi kullanma basamağı için dokümanları oluşturan kitaptan yapılan alıntıların bu araştırmada kısmen ya da tamamen kullanılmasında zarar görebilecek kurum ve kişilerin bulunmadığı, karakterlerin ve olayların kurmaca olduğu söylenebilir. Ayrıca bilimsel araştırmalar kapsamında telif hakkı kurallarına uyulduğu için verilerin kullanılmasında herhangi bir kurum veya kişiden izin almak gerekmemektedir.

Çalışmanın Dokümanı

Rıfat Ilgaz'ın iki roman ve üç oyundan oluşan Hababam Sınıfı serisi, araştırmanın dokümanını oluşturmaktadır. Bu kitaplar, Hababam Sınıfı (Roman), Hababam Sınıfı Baskında (Oyun), Hababam Sınıfı Uyanıyor (Oyun), Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı (Oyun) ve Hababam Sınıfı İcraatın İçinde (Roman) şeklinde sıralanabilir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Beş kitaptan oluşan Rıfat Ilgaz'ın Hababam Sınıfı roman ve oyun serilerinde öncelikle eğitim denetimi ile ilişkili olabilecek sahneler (ifadeler) tespit edilmiş, sonra bu sahneler alan yazın temelinde eğitim denetimi kuramlarıyla ilişkilendirilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara denetimle ilgili ifadeler; “Hababam Sınıfı” adlı romanda ve “Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı” adlı oyunda üçer; “Hababam Sınıfı İcraatın İçinde” adlı romanda iki, “Hababam Sınıfı Baskında” ve “Hababam Sınıfı Uyanıyor” adlı oyunlarda birer tanedir. Bu on anlamlı alıntının (ifadenin/sahnenin) her birindeki diyaloglarda ve anlatımlarda denetimle ilgili cümle veya paragraflar, analiz birimi olarak kullanılmışlardır. Amaç elde edilen verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunulmasıdır.

Veriler daha önceden belirlenmiş eğitim denetimi yaklaşımlarına göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Örneğin “Hababam Sınıfı Uyanıyor” adlı tiyatro oyununda bilimsel denetim yaklaşımıyla ilişkilendirilebilecek bir bölüme rastlanmıştır. İncelenen bölümde müfettişin ifadeleri aşağıdaki gibidir:

MÜFETTİŞ: Ankara'dan geliyorum. Ben Müfettiş Ragıp güçlü! Buyurun, devam edin efendim!

PİYALE İHSAN: (Şaşırır, kürsüyü gösterir.) Şöyle buyurun efendim. Haşım'ın O Beldesi'ni okuyorduk. Vermiştim geçen ders çocuklara da...

MÜFETTİŞ: Öyle mi efendim, çok güzel! Buyurun rica ederim, oturun!

(Gider, boş bir sıraya oturur.)

Devam edin! (Sayfa 72)

Nolan ve Hoover'a göre (2008, akt. Toprakçı ve Bulut, 2021) denetim, öğretmenlerin gelişimlerini teşvik etmek adına uygulama, sorumluluk ve haklarını geliştirmelerine katkıda bulunma süreci olarak görülmektedir. Aydın'a göre (2000) bilimsel denetim kuramında ise

öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler önceden belirlenir. Denetçi, gözlem formu doldurarak bu özelliklerin varlığını ya da yokluğunu tespit eder. Öğretmenler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmaz. Her kademedeki öğretmen için, tek tip öğretmen değerlendirme formu kullanılır. Söz konusu sahne/pasajda diyaloglar incelendiğinde müfettişin gözlemlerini yapıp sınıftan çıktığı anlaşılmaktadır. Bir gözlem formu doldurulduğu belirtilmemiş olmakla birlikte müfettişin gözlem boyunca sınıftakilerle nitelikli bir iletişime geçememiş olması üzerinden kendi denetsel şablonları temelinde bir denetsel uygulama yaptığı sonucuna gidilebilir. Buna bağlı olarak da bilimsel denetim kuramıyla uyumlu ilişkilendirilebilecek bir bölüm yazıldığı söylenebilir.

Bu şekilde sürdürülen çalışma, Hababam Sınıfı (Roman), Hababam Sınıfı Baskında (Oyun), Hababam Sınıfı Uyanıyor (Oyun), Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı (Oyun) ve Hababam Sınıfı İcraatın İçinde (Roman) kitaplarındaki denetimle ilgili tüm bölümler için uygulanmıştır.

Çalışmanın Geçerlik ve Güvenilirliği

Nitel araştırmada geçerlik araştırmanın araştırdığı olguyu, olduğu biçimiyle ve olabildiğince yansız gözlemesi anlamına gelmektedir. (1986, Kirk ve Miller, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2018) Kitaplardan yapılan alıntılar, geçerlilik ilkesi doğrultusunda olduğu biçimiyle aktarılmış ve denetim kuramlarıyla ilişkileri tarafsız bir şekilde incelenmiştir. Kirk ve Miller'e göre (1986) zamana bağlı güvenilirlik ölçülen olgunun zaman içinde aynı biçimde ölçülebilmesi anlamına gelir. Kitapların yeni baskılarıyla araştırmada kullanılan baskıları arasında alıntı yapılan sahneler açısından anlamlı bir fark görülmediği saptanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde alt problemler birer başlığa dönüştürülerek verilerin analizi temelinde ortaya çıkan bulgulara ve bu bulguların alan yazın temelli yorumuna yer verilmiştir.

1. Öğretimsel denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda öğretimsel denetim kuramıyla ilişkilendirilebilecek üç sahne/pasaj vardır. Bunlardan iki tanesi “Hababam Sınıfı” adlı romanda, bir tanesi “Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı” adlı oyunda bulunmaktadır. İlgili kısımlar sırasıyla aşağıda verilmiştir.

MÜFETTİŞ: Gömlek verilmedi mi size bu sene?

KALEM ŞAKİR: Geçen sene de verilmedi.

MÜDÜR: Efendim gömleklerimiz sipariş edildi. Bugünlerde gelmek üzere, derhal tevdi edilecek gelince.

MÜFETTİŞ: Geçen seneki gömlekler de verilsin.

MÜDÜR: Tabii efendim, derhal!

KALEM ŞAKİR: Müfettiş Bey, geçen seneki gömlekler yerine ikişer yün fanilasını verilse... Donuyoruz!

MÜFETTİŞ: İkişer de yün fanilasını verilsin!

MÜDÜR: Tabi efendim, derhal! (Sayfa 49)

Hepimize birden sorar gibi:

“Poplin mi, Amerikan bezi mi?”

“Ne poplin, ne Amerikan bezi!”

“Hele aç şu ceketinin düğmesini de görelim!”

Açtı. Atletin üzerine kartonu iğnelenmiş görünce gülümsedi. Biz bu durumu önceden bildiğimiz için hiç gülmedik. Ama öbür sınıflar nerdeyse yerlere yatacaklardı. Ne sıra kalmıştı, ne hiza...

Müfettiş durumun nazikliğine boş veriyordu:

“Peki nerden aklına geldi bu karton gömlek?” diye sordu.

Kalem Şakir, cevabı yapıştırdı:

“Yokluktan!”

“Ne demek yokluktan... Size gömlek verilmedi mi bu sene?”

“Geçen sene de verilmedi!”

“Yaaa!”

Sonra Müdür’e döndü:

“Öyle mi Müdür Bey?”

“Efendim, sipariş edildi... Hemen bu günlerde...”

“Canım, kravattan önce bu işi hallediverseydiniz!”

Çatılmıştı kaşları güler yüzlü Müfettiş’in:

“Bunlara açık yakalı ikişer gömlek verin de hiç olmazsa yazın giysinler!” dedi.

Sonra elini sallayarak, dostça:

“Haydi çocuklar!” dedi, “Güle güle! Teftiş bitti! İyi tatiller!” (sayfa 204)

“Hepinizin tamam mı kitapları?” dedi.

Sıraları dolaşmaya başlamıştı:

“Senin?”

Sivashılara soruyordu.

“Yok efendim!”

“Senin?”

“İdare vermedi, efendim!”

“Senin?”

“Verilmedi efendim!” (Sayfa 166)

Öğretimsel denetim öğretmen, öğrenci ve denetmen arasında işbirliğini ve aktif katılımı öne çıkaran bir süreçtir (Forsyth, 2005, akt. İlğan, 2008). Söz konusu sahne/pasajlarda müfettişlerin yaptığı denetimlerden anlaşıldığı üzere, okul idaresi, öğrencilerin, giyinme ve ders araç gereçlerinin temini gibi temel ihtiyaçlarına duyarsız kalmakta, mevsim koşullarına uygun kıyafetleri ve o yıla ait ders kitaplarını temin etmeyi geciktirmektedir. Bu durum denetim süreçlerindeki tüm bileşenlerin aktif katılımı için uygun bir zemin oluşturmuştur. Taymaz’a göre (2002) öğretimsel denetimde denetim süreci, öğretmen, öğrenci ve denetmenden oluşan tüm bileşenleri kapsamalı ve bunların aktif katılımıyla gerçekleşmelidir. İlgili sahne/pasajlarda öğrenciler sorunlarını müfettişlere açıkça aktararak denetime aktif katılım sağlamakta, müfettişlerle işbirliği yapmaktadırlar. Glickman, Gordon ve Ross-Gordon’a göre (2009, akt. İlğan, 2014) etkili öğretimsel denetimde, öğretimi geliştirme çabalarında, tüm katılımcılar denetim sürecinde katkı sunacak bilgiye sahiptir. Dolayısıyla söz konusu sahne/pasajların öğretimsel denetim kuramıyla açıklanabilecek özellikte oldukları söylenebilir.

2. Farklılaştırılmış denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda farklılaştırılmış denetim kuramıyla ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaj vardır.

“Hababam Sınıfı İcraatın İçinde” adlı romandaki sahne/pasaj şöyledir:

"Hoca'm!" dedi, "Yakından tanıdığım iki öğretmenim için güya veliler, Bakanlığa ihbarda bulunmuşlar. Mahmut Bey, öğrencilere ibadet için kolaylıklar sağlamıyormuş. Dinine, diyanetine bağlı yatılı öğrencilere!"

"Ya ben ne yapıyordum?" diye sordu, Cafer Hoca, "Derslerde Kemal Paşa'nın Gençliğe Hitabesini mi okutuyordum bugünlerde?"

"Efendim, siz de sanat faaliyetlerine gereken önemi vermiyordunuz. Oysa ben sizin öğrencinizken ilk kez çıkmıştım sahneye sizin zorlamanızla!"

"Anlaşıldı, İhsan Bey oğlum!" dedi Cafer Hoca.

"Ben raporuma şöyle yazacağım, Bakanlığa vereceğim teftiş raporuma... Edebiyat öğretmeni Cafer Uskan, öğrencilerine tiyatroyu sevdirmek için oyunlar sergilemekte, Müdür Başyardımcısı Mahmut Alnıgeniş de tiyatro faaliyetlerini durdurup sahneyi ibadete tahsis etmektedir." (Sayfa98)

McCarty, Kaufmann ve Stafford'a göre (1986, akt. Toprakçı ve Karataş,2019) eğitimde denetim kavramı öğretimi geliştirme amacıyla öğretmenlerin öğretimini destekleme, yönlendirme ve rehberlik etmeyi kapsayan gelişimsel bir süreç olarak tanımlanabilir. Jailall ve Speace'e göre (1998, 2003. akt. Karakuş, 2010) farklılaştırılmış denetim kuramında ise öğretmenler, kişisel özellikleri, mesleki gelişim düzeyleri, etkinlik anlayışları gibi birçok değişken nedeniyle farklı denetim hizmetlerinden faydalanırlar, desteklenirler ve güçlendirilirler. Söz konusu sahne/pasajda müfettiş İhsan Çölgeçen, hem edebiyat öğretmeni Cafer Uskan'ı hem müdür yardımcısı Mahmut Alnıgeniş'i denetlemektedir. Müfettiş, onların eski öğrencisidir. Mahmut Hoca, öğrencilere gerekli ibadet alanları sağlamamakla, Cafer Hoca sanat faaliyetlerine gereken önemi vermemekle suçlanmaktadır. Müfettiş, öğretmenlerin eski bir öğrencisi olmasının getirdiği deneyimler sayesinde onların kişisel özellikleri, mesleki gelişim düzeyleri, etkinlik anlayışları gibi birçok değişken hakkında bilgi sahibidir. İlğan'a göre (2008. akt. Özgenel ve Yılmaz, 2019) farklılaştırılmış denetim, öğretmenin ihtiyacına yönelik yapılmakta, birçok (meslektaş, müdür, denetçi, öğrenci) kaynaktan geri bildirim alınmakta ve öğretmenin mesleki gelişimini desteklemektedir. İlgili sahne/pasajda denetmenin kendisi ve sınıf arkadaşları besleneceği önemli kaynaklar arasında yer almaktadır. Denetmen raporunu hazırlarken atılı suçların yaratacağı önyargılarla değil, öğretmenlerin ihtiyaç duyacağı demokratik bir denetim yaklaşımıyla hareket eder. Lieberman ve Miller (1985, akt. Jailall, 1998. akt. İlğan 2008) farklı

öğretmenlerin farklı zamanlarda, farklı şeylere ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısıyla söz konusu sahne/pasajda farklılaştırılmış denetim yaklaşımıyla uyumlu ilişkilendirilebilecek bir bölüm yazıldığı söylenebilir.

3. Kliniksel denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda kliniksel denetim kuramıyla ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaj vardır. “Hababam Sınıfı İcraatın İçinde” adlı romanda bulunan sahne/pasaj şöyledir:

"Hoca'm!" dedi, "Yakından tanıdığım iki öğretmenim için güya veliler, Bakanlığa ihbarda bulunmuşlar. Mahmut Bey, öğrencilere ibadet için kolaylıklar sağlamıyormuş. Dinine, diyanetine bağlı yatılı öğrencilere!"

"Ya ben ne yapıyormuşum?" diye sordu, Cafer Hoca, "Derslerde Kemal Paşa'nın Gençliğe Hitabesini mi okutuyormuşum bugünlerde?"

"Efendim, siz de sanat faaliyetlerine gereken önemi vermiyormuşsunuz. Oysa ben sizin öğrencinizken ilk kez çıkmıştım sahneye sizin zorlamanızla!"

"Anlaşıldı, İhsan Bey oğlum!" dedi Cafer Hoca.

"Ben raporuma şöyle yazacağım, Bakanlığa vereceğim teftiş raporuma... Edebiyat öğretmeni Cafer Uskan, öğrencilerine tiyatroyu sevdirmek için oyunlar sergilemekte, Müdür Başyardımcısı Mahmut Alnıgeniş de tiyatro faaliyetlerini durdurup sahneyi ibadete tahsis etmektedir." (Sayfa 98)

Aydın'a göre (1986, akt. Toprakçı ve Özerten, 2020) denetim sistemi, örgütsel ve yönetsel bir zorunluluk olarak her örgütte yer alır. Linde'ye göre (1999, akt. Karakuş, 2010) kliniksel denetim ise öğretmenlerin maddi ve manevi koşullarını göz ardı eden klasik denetim anlayışına karşı ortaya atılmıştır. Söz konusu sahne/pasajda müfettiş İhsan Çölgeçen, edebiyat öğretmeni Cafer Uskan'a ve müdür yardımcısı Mahmut Alnıgeniş'e atılı suçları öğretmenlerin maddi ve manevi koşullarını göz önünde tutarak saçma bulur. Stevenson'a göre (2005, akt. Aydın, 2000) kliniksel denetim, öğretmenlerin öznelliğine saygı gösterir, denetçi ve öğretmeni karşıt kutuplarda görmez. Denetmenin, söz konusu öğretmenlerin eski öğrencisi olması değerlendirmelerinde önemli bir veri kaynağıdır. Onların mesleki yaşamını yakından tanıdığı için öğretmenlerinin öznelliğine saygı gösterir. Kendini onlarla karşıt kutuplarda görmez. Balcı'ya göre (1987, akt. Altınok, 2013), klinik denetim uygulamalarının başlangıcında,

öğretmen ve denetçinin birlikte çalışabilmesi; öğretmen ile denetçi arasında bire bir etkileşimin gerçekleşebilmesi için uzun zaman dilimlerine gereksinim duyulmaktadır. Dolayısıyla kliniksel denetim kuramıyla uyumlu ilişkilendirilebilecek bir bölüm yazıldığı söylenebilir.

4. Sanatsal denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda sanatsal denetim kuramıyla ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaj vardır. “Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı” adlı tiyatro oyununda bulunan sahne/pasaj şöyledir:

MÜFETTİŞ: Bu sınıfa Coğrafya'ya kim geliyordu?

MÜDÜR: Rıza Bey!

MÜFETTİŞ: Rıza Bey. Teftiş programında böyle bir isim yok...

MÜDÜR: Efendim Rıza Bey'in dersine müfettişler pek uğramazlar. Kendisi biraz şeycenendir de... Aslını ararsanız bu hocayı ben de pek tutmam.

MÜFETTİŞ: İyi öğretmiyor mu?

MÜDÜR: Hayır, mesele o değil. Çocukları tepesine çıkartıyor. Talebeler ondan çekinip o hocaların dersine çalışırlar mı? Bence ilk şart disiplin ve otorite...

MÜFETTİŞ: Haklısınız Müdür Bey, Rıza Bey dediniz değil mi?

MÜDÜR: Evet efendim.

MÜFETTİŞ: Rıza Bey... (*Defterine not eder.*) İyi günler yavrum!

İNEK ŞABAN: Güle güle! (Sayfa 20)

Aydın'a göre (2014, akt. Toprakçı ve Bakır, 2020) denetim, örgütsel eylemlerin kabul edilen amaçlar doğrultusunda, saptanan ilke ve kurallara uygun olup olmadığının anlaşılma sürecidir. Hopkins ve Moore'a göre (1993, akt. Karakuş, 2010) sanatsal denetim kuramında ise denetmenin mesleki yeterlilikleri, duygusal durumu, duyarlılıkları, ön bilgileriyle edindiği bakış açıları denetim sürecini etkiler. Söz konusu sahne/pasajda müfettiş, Coğrafya öğretmeni Rıza Bey'le ilgili Mahmut Hoca'dan ve Rıza Bey'in öğrencilerinden bilgi almaktadır. Mahmut Hoca, Rıza Bey'in öğrencileri fazla şımarttığını düşünmekte, sınıfta esas olanın otorite olduğunu belirtmektedir. Müfettiş, defterine aldığı notları Mahmut Hoca'nın anlattıkları doğrultusunda işlemekte, Rıza Bey'le ilgili olumsuz önyargılar oluşturmaktadır. Yılmaz ve Seçkin'e göre (2004, 1998, akt. Bostancı B.A., Bulut Ş.M. ve Özbey H., 2011) sanatsal denetim demokratik unsurlara vurgu yapmakta, denetmen ile öğretmen arasında geleneksel hiyerarşik denetim yerine,

karşılıklı diyalogu ve ortak amaçlar için karşılıklı çabayı geliştirmeyi amaçlamaktadır. Söz konusu sahne/pasajda müfettişin öğretmenle diyalogu zayıflatılmış, bilgi durumu ve anlayışı önyargılardan olumsuz etkilenmiştir. Fakat aşağıda verilmiş olan, aynı kitabın 31-36 sayfa aralığındaki 7. bulguda ortaya çıktığı üzere müfettiş bu önyargılara karşı kuşkusunu korumuş, öğretmenle diyalogunu geliştirmiş, denetim sürecindeki demokratik unsurları ön plana çıkarmıştır. Rıza Bey'in dersine teftiş için girdiğinde tarafsızlığının, sonucu, önemli ölçüde etkilediğini fark eder. Dolayısıyla sanatsal denetim yaklaşımıyla uyumlu ilişkilendirilebilecek bir bölüm yazıldığı söylenebilir.

5. Gelişimsel denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda gelişimsel denetim kuramıyla ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaj vardır. “Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı” adlı tiyatro oyununda bulunan bu sahne/pasaj şöyledir:

TULUM HAYRİ: Efendim, Müfettiş!

VAKVAK RIZA: Otur yerine!

TULUM HAYRİ: Beyefendi gerçekten Müfettiş!

VAKVAK RIZA: Otur oğlum. Siz ne Müfettişi sayıklıyorsunuz be, müfettişlerin işi gücü yok da, Müdürün torpilli hocalarını bırakıp benim gibi bir ihtiyarın dersine gelecekler ha? Ben tam 7 yıldır teftiş bekliyorum ama ne gelen var, ne giden! Hakkım olan terfi alamadan emekliye ayrılacağım. Ama terfi etsem ne olur, etmesem ne olur? Alt tarafı üç-beş kuruş noksan para geçer elime! Benim buram rahat. Şimdiye kadar binlerce talebe yetiştirdim, çok şükür! Hepsi de bir baltaya sap oldular. İçlerinden bir tanesi bayramdan bayrama gelip elimi öpse bu da bana yeter! Benim teftişim de bu, terfiim de! (*Zil çalar.*)

TULUM HAYRİ: Hocam zil çalıyor!

VAKVAK RIZA: Ha?

TULUM HAYRİ: Zil çalıyor! Zil!

VAKVAK RIZA: Gene tıkanı ş u musibet kulaklar!

MÜFEİTİŞ: Sayın Hocam, işte teftiş görüp terfi ettiniz! Raporumu sunacağım bakanlığa. Talebeleriniz ateş gibi. En tembeli bile noktası, virgülüne kadar su gibi ders anlatıyor. En önemlisi hepsi de sizi çok seviyorlar Hocam! Tebrik ederim, efendim! İyi günler dilerim. (*Çıkar*)

VAKVAK HIZA: Hayrettin ne dedi bu hokkabaz?

TULUM HAYRİ: Hiç! Bir dahaki derse çok çalışıp öyle gelecekmiş!

VAKVAK RIZA: Öyle mi dedi? Eh iyi çocukmuş! (Sayfa 36)

Başaran'a göre (2000, akt. Toprakçı ve Akbal, 2020) denetim, örgütsel hedeflerin hayata geçirilebilmesi için örgüt planlamasına ait faaliyetlerin takip edilmesi, varsa gereken yerlerinin düzeltilmesi ve geliştirilmesi sürecinin tümüdür. Grashel'e göre (1997, akt. Karakuş, 2010) gelişimsel denetim kuramında ise denetçinin, öğretmenlerin gelişim alanlarındaki durumuna ve düzeyine göre en uygun denetim yaklaşımını seçmesi ve uygulaması beklenir. Söz konusu sahne/pasajda müfettiş, Coğrafya öğretmeni Rıza Bey'in dersine girer. Rıza Bey, duyma ve görmede sağlık sorunları yaşamaktadır. Öğrenciler onun bu zayıf noktasını kötüye kullanmakta, sınıfa müfettiş geldiği izlenimi vererek oyunlar oynamaktadırlar. Yine böyle bir günde bu sefer gerçek müfettiş sınıfa girmiştir, fakat öğrencilerin oyununu fark ederek Rıza Bey'i kırmadan teftişini sürdürür. Glickman ve Gordon'a göre (1987, akt. Özyıldırım, 2014) farklı etkililik düzeyine sahip olan öğretmenler için farklı denetim uygulanması gerekir. Müfettiş, Rıza Bey'in gelişim düzeyine odaklanmıştır. Duyma ve görmede yaşadığı sağlık sorunları çerçevesinde ders performansını yaşıyla kıyaslayarak ve öğrencilerin öğrenme durumlarını da dikkate alarak denetim sonunda kendisini terfi ettirir. Dolayısıyla gelişimsel denetim yaklaşımıyla uyumlu ilişkilendirilebilecek bir bölüm yazıldığı söylenebilir.

6. Bilimsel denetim kuramıyla açıklanabilecek sahne / pasajlar

Kitaplarda öğretimsel denetimle ilişkilendirilebilecek üç sahne/pasaj vardır. Bunlardan bir tanesi “Hababam Sınıfı Baskında” adlı tiyatro oyununda, bir tanesi “Hababam Sınıfı Uyanıyor” adlı tiyatro oyununda ve bir tanesi “Hababam Sınıfı” adlı romanda bulunmaktadır. İlgili kısımlar sırasıyla aşağıda verilmiştir.

MÜDÜR: (*Dışarıdan*) İşte sayın Müfettiş Bey, bu sınıf da 3 -A. Okulun en çok iftihar ettiği, en çalışkan ve terbiyeli...

KEL MAHMUT: Çoook...

MÜDÜR: Talebeleri bu sınıftadır. Buyurun. Siz de göreceksiniz. Nasıl yüzlerinde okunuyor çalışkanlık ve terbiyeleri... Buyurun efendim.

(*Kel Mahmut ve sınıftakiler telaşlanırlar. Müdür ve müfettiş girer. Çocuklar öyle sempatik pozlar alırlar ki müfettiş çok hoşlanır.*)

MÜFETTİŞ: Haklısınız Müdür Bey! Gerçekten çok sempatik çocuklar. Zekâları bakışlarından okunuyor. Terbiyelerine de diyecek yok! Tebrik ederim çocuklar! Müdür Bey'in hakkınızda gösterdiği takdirden anlıyorum ki okulun en başarılı, öğrencilerisiniz. Hayatta da öyle olmanızı temenni ederim. Haydi hoşça kalın!

(Müfettiş şaşırın müdürün koluna girerek çıkarlarken Kel Mahmut onları iterek dışarı fırlar. Zil çalar.) (Sayfa 62)

MÜFETTİŞ: Ankara'dan geliyorum. Ben Müfettiş Ragıp güçlü! Buyurun, devam edin efendim!

PİYALE İHSAN: (Şaşırır, kürsüyü gösterir.) Şöyle buyurun efendim. Haşim'in O Beldesi'ni okuyorduk. Vermiştim geçen ders çocuklara da...

MÜFETTİŞ: Öyle mi efendim, çok güzel! Buyurun rica ederim, oturun!

(Gider, boş bir sıraya oturur.)

Devam edin! (Sayfa 72)

Bir iki voltadan sonra Piyale İhsan, tam kürsüye geçmişti ki kapı üç kez vuruldu. Servet-i Fünun devrinden kalma şık bir bay girdi: Müfettiş! Arkasından da bizim Müdür! Takdimden sonra Müdür geldiği gibi çekip gitti. Şaşkınlıktan pencerenin yanına kaçan Piyale İhsan'a:

“Rica ederim” dedi, “Kürsüden inmeyin... Devam edin dersinize!”

Piyale akıl edip defterini çıkarmıştı:

“Şiir okuyorduk efendim” dedi, “Haşim'in O Belde'sini!”

“Çok güzel efendim. Ben de çok severim bu şiiri...” (Sayfa 100)

Nolan ve Hoover'a göre (2008, akt. Toprakçı ve Bulut, 2021) denetim öğretmenlerin gelişimlerini teşvik etmek adına uygulama, sorumluluk ve haklarını geliştirmelerine katkıda bulunma süreci olarak görülmektedir. Aydın'a göre (2000) bilimsel denetim kuramında ise öğretmenlerin sahip olması gereken özellikler önceden belirlenir. Denetçi, gözlem formu doldurarak bu özelliklerin varlığını ya da yokluğunu tespit eder. Öğretmenler arasındaki bireysel farklılıklar dikkate alınmaz. Her kademedeki öğretmen için, tek tip öğretmen değerlendirme formu kullanılır. Söz konusu sahne/pasajlarda diyaloglar incelendiğinde müfettişlerin gözlemlerini yapıp sınıftan çıktıkları anlaşılmaktadır. Bir gözlem formu doldurulduğu

belirtilmemiş olmakla birlikte müfettişlerin gözlem boyunca sınıftakilerle nitelikli bir iletişime geçememiş olması üzerinden kendi denetisel şablonları temelinde bir denetisel uygulama yaptığı sonucuna gidilebilir.

Taymaz'a göre (2003, akt. Toprakçı ve Akçay, 2016) bir pratik olarak eğitim yönetimi; eğitim örgütlerini saptanan amaçlara ulaştırmak üzere insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları alınan kararları uygulamaktır. Başar'a göre (2000, akt. Özkan ve Şener, 2015) bilimsel denetim, klasik yönetim kuramlarının etkisinde kalmış, kontrol ve raporlamaya dayalı, durum saptamayla sınırlı olan klasik bir denetim türüdür. Bilimsel denetim kuramıyla ilişkili olarak bilimsel yönetim kuramından bahsetmek gerekirse Toprakçı'ya göre (2017) bilimsel yönetim kuramında öğrenciler verimli makineler gibi programlanabilirler. Söz konusu sahne/pasajlarda sınıf lideri olan öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri de bu yöndedir. Öğrenciler, içeriğini ve ruhunu önemsemeden verilen şiirleri ezberleyen, ödevlerini yapan birer makine olarak görülmektedirler. Dolayısıyla buradaki yönetim kuramı, denetim kuramıyla paralellik göstermektedir. Sonuç olarak söz konusu sahne/pasajların bilimsel denetim kuramıyla uyumlu ilişkilendirilebileceği söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda;

1. Kliniksel denetimle ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaj bulunmuştur.
2. Farklılaştırılmış denetimle ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaja bulunmuştur.
3. Sanatsal denetimle ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaja bulunmuştur.
4. Gelişimsel denetimle ilişkilendirilebilecek bir sahne/pasaja bulunmuştur.
5. Bilimsel denetimle ilişkilendirilebilecek üç sahne/pasaja bulunmuştur.
6. Öğretimsel denetimle ilişkilendirilebilecek üç sahne/pasaja bulunmuştur.

Araştırmaya girildiğinde, eserlerin ortaya konduğu zaman kesiti dikkate alınarak, bütün eserlerin klasik denetim yaklaşımı bağlamında bilimsel denetim kuramı ağırlıklı olacağı şeklindeydi. Buna rağmen modern ve postmodern denetim yaklaşımları çerçevesinde değerlendirilebilecek kuramların (sanatsal denetim vb.) eserlerde olması dikkat çekicidir.

Bu kapsamda öneride bulunmak gerekirse araştırmacılar geçmişteki başka kültürel öğeleri inceleyerek eğitim denetimi anlayışlarıyla ilgili tespitlerde bulunabilirler. Ayrıca müdür, öğretmen ve müfettişler, eserlerin eğitim denetimiyle ilgili kısımlarından yola çıkarak kendi eğitim-öğretim süreçlerinin denetimiyle ilgili öz-öğrenme kazanabilirler.

KAYNAKLAR

- Altınok, F. (2013). İlkokul ve ortaokullarda yapılan sınıf içi denetim etkinliklerinin klinik denetim modeli açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
<http://dspace.akdeniz.edu.tr/bitstream/handle/123456789/2015/T03133.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır.
- Akan, D. (2016). *Eğitimde denetim modelleri*. M. Sağır ve S. Göksoy (Ed.). Eğitimde denetim ve değerlendirme içinde (s. 149-174). Ankara: Pegem Akademi.
- Argon, İsmetoğlu ve İşeri (2014). İlkokullarda sanatsal denetim ve öğretmen motivasyonu üzerine öğretmen görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt:3 Sayı:2
<http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/30.argon.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Aydın, İ. (2020). *Öğretimde denetim*. Ankara: Pegem Akademi
- Aydın, M. (2000). *Çağdaş Eğitim Denetimi*, Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Bostancı B.A., Bulut Ş.M. ve Özbey H. (2011), Öğretmen Denetiminde Sanatsal Denetim Yaklaşımının Uygulamasına Yönelik Öğretmen Ve Denetmen Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 11, Sayı 22, 238 – 254
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181357> adresinden ulaşılmıştır.
- Boydak, M. ve Şener, Ö. (2015) Sınıf öğretmenlerinin denetim sürecine ilişkin algı ve beklentilerinin metaforlar aracılığı ile belirlenmesi. *Eğitim Bilimleri Dergisi*. Cilt-Sayı: 41
<http://acikerisim.munzur.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12406/649/10.15285-ebd.55126-2248.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alınmıştır.
- Bursalıoğlu (2016). *Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama*, Ankara: Pegem Yayınevi
- İlgaz, R. (2007). *Hababam Sınıfı* (35. Baskı). İstanbul: Çınar Yayınları
- İlgaz, R. (1994). *Hababam Sınıfı Baskında* (9. Baskı). İstanbul: Çınar Yayınları
- İlgaz, R. (1993). *Hababam Sınıfı İcraatın İçinde* (4. Baskı). İstanbul: Çınar Yayınları
- İlgaz, R. (1990). *Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı* (6. Baskı). İstanbul: Çınar Yayınları
- İlgaz, R. (2018). *Hababam Sınıfı Uyanıyor* (23. Baskı). İstanbul: Çınar Yayınları
- İlğan, A. (2008). Klinik denetimden gelişimsel ve yansıtıcı denetime geçiş. *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 263-282.
https://www.researchgate.net/profile/Abdurrahman-Ilgan/publication/344364051_KLINIK_DENETIMDEN_GELISIMSEL_VE_YANSITICI_DENETIME_GECIS/links/5f6c8d09458515b7cf498bbd/KLINIK-DENETIMDEN-GELISIMSEL-VE-YANSITICI-DENETIME-GECIS.pdf adresinden ulaşılmıştır.

- İlğan, A. (2014). Okul Müdürünün Öğretimsel Denetim Davranışları Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:4, Sayı:1
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/696944> adresinden alınmıştır.
- Karakuş, M (2010). Çağdaş Denetim Yaklaşımları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 20, Sayı: 2, Sayfa: 181-200
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/715882> adresinden ulaşılmıştır.
- Karataş, S. (2014). Eğitim sisteminde denetim. M. Çelikten ve M. Özbaş (Ed.), *Eğitim yönetimi* içinde (s. 301-316). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Memduhoğlu H , Zengin M (2012). Çağdaş Eğitim Denetimi Modeli Olarak Öğretimsel Denetimin Türk Eğitim Sisteminde Uygulanabilirliği. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*.
<https://acikerisim.aku.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11630/5409/MEMDUHO%c4%9eLU%2c%20Hasan%20Basri%3b%20ZENG%c4%b0N%2c%20Mevsim.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır.
- Özgenel, M. & Yılmaz, A. (2019). *Denetim modelleri: bir ölçek geliştirme çalışması*. Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, 13(29), 228-251. doi: 10.29329/mjer.2019.210.13
https://app.trdizin.gov.tr/dokuman-goruntule?ext=pdf&path=CrnWZGRsXTjRjLjWxD978OSUAL2jXitizhVYmCxNvH77FtuX3r0sTw0bjbYPlMQ8fw5gPrrrTIEG33hfOTxZ7HOVhPPJRcktIciBMCCcN1ptkm5M1N5KtK6PMZ7nDrhtLeX6oiOQhc18LSdW19LwE_Rib2SZpBQAzSVx8KYji7rJL9kTfdxMIVCdDPe50bVUmRVbHACKHBCAHfH3IxmRxrAEFlMLNzauD6Z86tFbCGs=&contentType=application/pdf adresinden ulaşılmıştır.
- Özyıldırım, G. (2014), Glickman'ın gelişimsel denetim modeline göre eğitim denetmenlerinin ve okul yöneticilerinin denetim anlayışları ile öğretmenlerin denetim beklentilerinin belirlenmesi, Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
<http://acikerisim.akdeniz.edu.tr/bitstream/handle/123456789/2361/372178.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden ulaşılmıştır.
- Seçkin, N. (1998). *Teftişte Yeni Bir Yaklaşım*. Türkiye'de Eğitim Yönetimi. Ziya Bursalıoğlu'na Armağan. Edt. Taymaz, E. Hesapçıoğlu, M. İstanbul: Kültür Koleji Vakfı Yayınları.
- Taymaz, H. (2002), *Eğitim Sisteminde Teftiş. "Kavramlar, İlkeler, Yöntemler"* Ankara: Pegem.
- Toprakçı, E.(2008). *Sınıfa Dayalı Yönetim*. Ankara: Pegem Yayınları
- Toprakçı, E., Çakırer, İ., Bilbay, A., Bağcivan, E., Bayraktutan, İ. (2010). Kuram ve Uygulamada Eğitim, Denetmenleri Meslek Etiği. *Educational Policy Analysis and Strategic Research*, Cilt:5 Sayı:1.
- Toprakçı, E. ve Kadı, A. (2014) Türkiye'deki Bakanlıkların Eğitim Yönetimi Ve Denetimi Alanındaki Faaliyetlerinin Yasal Belgeler Eşliğinde Analizi, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:12 Sayı:4
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/46101> adresinden alınmıştır.
- Toprakçı, E. ve Akçay, A. (2016). Türkiye'de Kamu Yararına Çalışan Derneklerin Eğitim Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi (Yasal Belgeleri Temelinde Nitel Bir Analiz), *Cumhuriyet International Journal of Education*, Vol 5 (1), 29 – 52
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/314278> adresinden ulaşılmıştır.

- Toprakçı, E. (2017). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem.
- Toprakçı, E. ve Özerten, K.N. (2020). Özel Öğrenci Yurtları Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 3, 2020, ss. 199-216.
<http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1367895> adresinden alınmıştır.
- Toprakçı, E. ve Karataş, İ. (2019). İngilizce Öğretim Elemanlarının Ders Denetim Yöntemi Olarak Meslektaş Rehberliğine İlişkin Görüşleri, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 10, Sayı: 2, 2019, ss. 51-79
<http://www.e-ijer.com/en/download/article-file/797449> adresinden ulaşılmıştır.
- Toprakçı, E. & Bakır, D. (2020). Yabancı, Azınlık ve Milletlerarası Okullar Denetim Rehberinin Yasal Belgeler ve Alanyazın Temelinde İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 11, Sayı: 3, 2020, ss. 16-35
<http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1310606> adresinden ulaşılmıştır.
- Toprakçı, E. ve Akbal, I. (2020). İlkokul denetim rehberi'nin yasal belgeler ve alanyazın temelinde incelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 2021, ss. 171-189
<http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1531812> adresinden alınmıştır.
- Toprakçı, E. & Bulut, A. (2021). Ortaokul Denetim Rehberinin Alanyazın ve Yasal Belgeler Temelinde İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 12, Sayı: 1, 2021, ss. 16-35.
<http://www.e-ijer.com/tr/download/article-file/1412174> adresinden alınmıştır.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2004). Sanatsal denetim. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 10(38), 292-311.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108408> adresinden ulaşılmıştır.

**SADAB 9th International Conference on Social
Researches and Behavioral Sciences**

PROCEEDING BOOK

Editor

Assoc. Prof. Dr. Yaqut ALİYEVA

ISBN

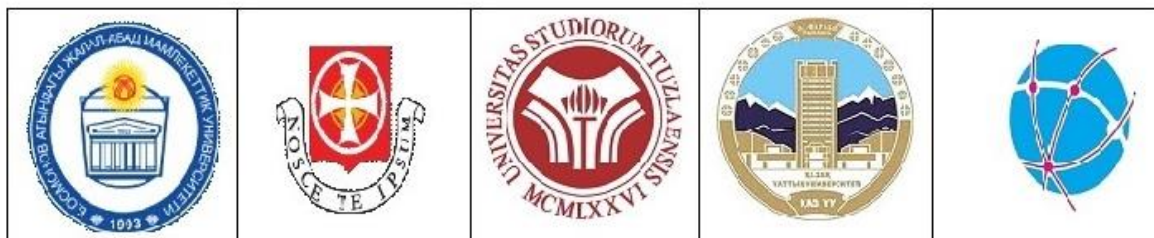
978-625-409-155-1

SADAB
9th International Conference on Social Researches
and Behavioral Sciences
June 25-27, 2021b Antalya, Turkey

PROCEEDING BOOK

Editor
Assoc. Prof. Dr. Yaqut ALIYEVA

ISBN: 978-625-409-155-1

SADAB Conference 2021b

Chair of Conference

Assoc. Prof. Dr. Yagut Aliyeva, Baku State University, Azerbaijan.

Organizing Committee

Prof. Dr. Valeri Modebadze, St. Andrew the First-Called Georgian University.

Prof. Dr. Keneş Usenov, Celalabad Devlet University, Kyrgyzstan.

Prof. Dr. Hamza Çakır, Erciyes University, Turkey.

Prof. Dr. Makbule Sabziyeva, Anadolu University, Turkey.

Prof. Dr. Sema Etikan, Ahi Evran University, Turkey.

Assoc. Prof. Gülcamal Rıskulova, Celalabad State University, Kyrgyzstan.

Assoc. Prof. Dr. Erol Yıldır, İstanbul Gelişim University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Gülcamal Rıskulova, Celalabad Devlet University, Kyrgyzstan.

Assoc. Prof. Dr. Rukiye Akdoğan, Çukurova University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Gulnar Kozgambaeva, Al-Farabi Kazakh National University.

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Topal, Anadolu University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Reyhan Çelik, Erciyes University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Sezer Cihaner Keser, Yüzüncü Yıl University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Kıyal Kamchybekova Abdiraim, Dicle University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Sezen Karabulut, Pamukkale University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Hatice Baysal, Süleyman Demirel University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Fikret Fatih Gülşen, Çukurova University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Mesut Atasever, Uşak University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Khalida Devrisheva, Pamukkale University, Turkey.

Scientific Committee

Prof. Dr. Hüseyin Bal, Antalya AKEV University, Turkey.

Prof. Dr. Nergis Biray, Pamukkale University, Turkey.

Prof. Dr. Keneş Usenov, Celalabad Devlet University, Kyrgyzstan.

Prof. Dr. Hamza Çakır, Erciyes University, Turkey.

Prof. Dr. Sema Önal, Kırıkkale University, Turkey.

Prof. Dr. Bakıt Atantaeva, Şakarim Semey State University, Kazakhstan.

Prof. Dr. Halil Türker, Ondokuz Mayıs University, Turkey.

Prof. Dr. Hanife Dilek Batislam, Çukurova University, Turkey.

- Prof. Dr. Valeri Modebadze, Saint Andrew the First-Called Georgian University.
- Prof. Dr. Hatice Derya Can, Ankara University, Turkey.
- Prof. Dr. Bürküt Darbanov, Jalal-Abad State University, Kyrgyzstan.
- Prof. Dr. Makbule Sabziyeva, Anadolu University, Turkey.
- Prof. Dr. Cevat Başaran, Atatürk University, Turkey.
- Prof. Dr. Sema Etikan, Ahi Evran University, Turkey.
- Prof. Dr. Siti Mashitoh Mahamood, University of Malaya, Malaysia.
- Prof. Dr. Abdurrahman Acar, Dicle University, Turkey.
- Prof. Dr. Hakeem Kasem, Deakin University, Australia.
- Prof. Dr. Ahmet Üstün, Amasya University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Gülcamal Rıskulova, Celalabad State University, Kyrgyzstan.
- Assoc. Prof. Dr. Gulnar Kozgambaeva, Al-Farabi Kazakh National University.
- Assoc. Prof. Dr. Erol Yıldır, İstanbul Gelişim University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Gülsen Baş, Van Yüzüncü Yıl University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Mehmet Yolcu, İnönü University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Ali Korkut Uludağ, Ataturk University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Pervana Memmedli, Azerbaijan Milli İlimler Akademisi, Azerbaijan.
- Assoc. Prof. Dr. Naile Rengin Oyman, Süleyman Demirel University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Erlan Bakiev American University of Central Asia, Kyrgyzstan.
- Assoc. Prof. Dr. Refik Kasım, İnönü University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Kenan Güllü, Erciyes University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Rukiye Akdoğan, Çukurova University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Mehmet Topal, Anadolu University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Reyhan Çelik, Erciyes University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Ahmet Ayık, Ataturk University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Fatma Ünal, Akdeniz University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Kemal Erol, Van Yüzüncü Yıl University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Sinan Aytekin, Balıkesir University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Adem Bayar, Amasya University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Bilal Gök, İnönü University, Turkey.
- Assoc. Prof. Dr. Nermin Kişi, Bülent Ecevit University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Sezer Cihaner Keser, Yüzüncü Yıl University, Turkey.

Assoc. Prof. Dr. Rafeq Hamood Najı Qasem, Thamar University, Yemen

Asst. Prof. Dr. Mesut Aytekin, İstanbul Üniversitesi, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Senem Altan, Okan University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Selim Serkan Ükten, Aksaray University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Neslihan Çetinkaya, Atatürk University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Füsün Yalçın, Akdeniz University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Remzi Bulut, Mehmet Akif Ersoy University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Abdolvahid Soofizadeh, Aksaray University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Fikret Fatih Gülşen, Çukurova University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Vahap Önen, Okan University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Mehmet Macit Sevgili, Siirt University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Leyla Derviş, Akdeniz University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Sezen Karabulut, Pamukkale University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. İbrahim Caner Türk, Erzincan University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Mustafa Turhan, Okan University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Hatice Baysal, Süleyman Demirel University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Bedri Mermutlu, İstanbul Ticaret University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Nuray Hilal Tuğan, Başkent University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Khalida Devrisheva, Pamukkale University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Mesut Atasever, Uşak University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Erdoğan Bozkurt, Amasya University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Asuman Bolkan, Cyprus Science University, Cyprus.

Asst. Prof. Dr. Kıyal Kamchybekova Abdiraim, Dicle University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Sabina Abid, Artvin Çoruh University, Turkey.

Asst. Prof. Dr. Kadir Tutkavul, Dumlupınar University, Turkey.

Lect. Nesli Tuğban Yaban, Başkent University, Turkey.

Ph.D. Mohammad Abu Lail, Ürdün University, Jordan.

Ph.D. Gülmira Satıbaldieva, Celalabad Devlet University, Kyrgyzstan.

Ph.D. Emre Yılmaz, DİB, Turkey.

Ph.D. Gülbarçın Orozbaeva, Celalabad Devlet University, Kyrgyzstan.

Ph.D. Bruno Surdel, Centre for International Relations, Poland.

Contents

SADAB Conference 2021b	2
Chair of Conference	3
Organizing Committee	3
Scientific Committee.....	3
 <i>Mediation as an Effective Strategy for Conflict Resolution</i>	 9
<i>Tarihsel Sosyoloji Üzerine Bir Değerlendirme</i>	19
<i>Türkiye’de Okul Psikolojik Danışmanları ve Rehber Öğretmenleri Konu Alan Araştırmaların İncelenmesi</i>	45
<i>Palyatif Bakımda Beslenmenin Önemi ve Diyetisyenin Rolü</i>	65
<i>The Importance of Nutrition and The Role of The Dietician in Palliative Care</i>	65
<i>Diyetetikte Omik Dönemi ve Kaygılar</i>	78
<i>Kısa Zincirli Yağ Asitleri İnsülin Direncine Bir Çözüm Olabilir Mi?</i>	85
<i>Aralıklı Oruç ve Metabolizma Üzerine Etkileri</i>	93
<i>Teknolojik Gelişme ve İktisadi Etkileri: Seçilmiş Göstergeler ve Gelişen Ekonomiler İçin Bir Değerlendirme</i>	102
<i>Ehl-i Hadîsin Ehl-i Bidat Algısı: İbnü’l-Bennâ el-Bağdâdî Örneği</i>	124
<i>Afgan Mülteci Çobanların Kırsal Kalkınmaya Etkisi ve Kayıt Dışı Ekonomi</i>	145
<i>Başarılı Covid-19 Mücadelesini Göstergebilimle Anlamak: Güney Kore Örneği</i>	163
<i>Kronik Hastalıkların Tedavi ve Bakımında Umut Terapisinin Kullanımı¹</i>	174
<i>Covid-19 Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullanılan Ölçme ve Değerlendirme Uygulamalarına Yönelik Önlisans Öğrencilerinin Görüşleri: Odak Grup Görüşmesi</i>	185
<i>Views of Associate Degree Students on Assessment-Evaluation Applications Used in the Covid-19 Distance Education Process: Focus Group Interview</i>	186
<i>Kıraat Farklılıkları Noktasında Yaşanan İhtilafların Kıraat İlminin Gelişimine Etkisi</i>	196
<i>Waldorf, Montessori ve MEB Okul Öncesi Eğitim Programına Devam Eden 48-60 Aylık Çocukların Yaşam Beceri Puanlarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi</i>	211
<i>Piktes Öğretmenlerinin Uyum Sınıflarına İlişkin Görüşleri</i>	259
<i>Kişilerin Çevrimiçi İkinci el Satış Yapma Motivasyonlarının Teknoloji Kabul Modeli ile Analizi</i>	284

<i>İspanya Dış Politikasında İmparatorluk Geçmişi ve Latin Amerika</i>	301
<i>Sanatta “Kitap” İmgesinin Görsel ve Kavramsal Kullanımı</i>	323
<i>İş Yaşamında Yalnızlığın Örgütsel Ses Üzerindeki Etkisi</i>	355
<i>Presenteizmin İş Tatmini Üzerindeki Etkisi: Banka Çalışanları Üzerine Bir Araştırma</i>	367
<i>The Effect of Presenteeism on Job Satisfaction: A Research on Bank Employees</i>	367
<i>Mazhar Bey’in Farkındalık Yolculuğu</i>	394
<i>Örgüt Kültürünün Firma Performansına Etkisinde Örgütsel Çevikliğin Aracılık Rolü</i>	408
<i>Toksik Liderliğin Örgütsel Sessizliğe Etkisi</i>	441
<i>Dönüşümcü ve Etkileşimci Liderliğin Yaratıcılık Üzerine Etkileri</i>	463
<i>The Demographic Factors and The Individual Investor Financial Decision-Making in Albania</i>	485
<i>From Penelope to Molly Bloom–From Mythology to Modern Literature</i>	504
<i>Lingocultural Analysis of the Concept</i>	511
<i>The Conceptual Framework of The Institutionalism in Comparison With Neoclassical Economics</i>	517
<i>Linguistic Analysis of Literature, J. Galsworthy's Novel "The Forsyte Saga"</i>	528
<i>Estimating The Professional Competence of Teacher According to The Opinions of The Academically Superior Students</i>	536
<i>The Extent of Adopting Lean Accounting Methods within Covid-19 Pandemic to Reduce Costs In Manufacturing public shareholding Companies In Jordan</i>	557
<i>Zorunlu Vatandaşlık Davranışı ile Presenteeism Arasındaki İlişkinin İncelenmesi</i>	570
<i>MINT Ülkelerinin Hisse Senedi Piyasaları Arasındaki Eşbütünleşme İlişkisi</i>	583
<i>Risk Management in Albanian Public Organizations</i>	595
<i>Youth Policy of The Republic of Kazakhstan and Problems of The Formation of Personal Qualities and Civic Positions of The Younger Generation</i>	607
<i>Şili Sinemasında Geçmişin İzini Sürmek: “Nostalgia for the Light” Belgeseli Üzerine Bir İnceleme</i>	620
<i>Duygusal Zeka ve Girişimcilik İlişkisi: Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Örneği</i>	636
<i>Geçmişten Günümüze İlkokul Programlarında Yer Alan Tarih Derslerinde Kullanılan Yöntem Teknik Araç ve Gereçlerin İncelenmesi</i>	643

<i>The Dedication of The Republic of Albania in Its Own Euro-Integration: Reality and Capacities</i>	656
<i>Mustafa Şekip Tunç'un Çocuk Şiirleri Üzerine Bir İnceleme</i>	666
<i>Covid-19 Salgınının Çin'in Çalışma İlişkileri Üzerindeki Etkisi</i>	676
<i>Foreign Language Learning In The Time Of Pandemic And Online Learning</i>	692
<i>Covid-19 Sürecinde Küreselleşme Eleştirisi</i>	704
<i>Lingocultural Analysis of the Concept</i>	718
<i>Pandemi Sürecinde E-Ticaret</i>	724
<i>The Resource Potential of Medical Tourism in Mountainous Adjara</i>	745
<i>Hababam Sınıfı Adlı Roman ve Oyun Serilerinde Eğitim Denetimi Kuramları</i>	752
<i>İmam Mâtürîdî'ye Göre Mûcize Çeşitleri</i>	774
<i>Some Peculiarities of Synthesizing Linguistic Paradigms</i>	804
<i>Youth Policy of The Republic of Kazakhstan and Problems of The Formation of Personal Qualities and Civic Positions of The Younger Generation</i>	809